נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא

חלופי לא מיחלפא אמר רב יוסף התם גמי

מוריא ואמרה תורא מדישיה קאכיל העיד

ר' יוםי בן המשולם משום ר' יוחנן אחיו

שאָמר משום ר"א בן חסמאַ אין עושין

חלת עם הארץ במהרה אבל עושין עיסת

חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה

בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה לימול

נומל את שתיהן ואינו חושש יואין עושין

תרומת זיתיו במהרה אבל עושין זיתים חוליו

קבה ב מיי פי״ב מהל׳

מרומות הל"ט:

: 3"

. תרומות הל״ט:

שמטה הל״ח:

מלכים הלי"ב טוש"ע יו"ד

שמנוה הל״ח:

יו"ד סי קמח סעי ט: קלג כ מיי פ"ט מהלי עבדים הל"ח סמג

מוסף תוספות

קבו ד מיי׳ פי״ב מהל׳

כבח ה מיי פ״ח מהלי

ח) תוספתא דמאי פ"ג ע"ש, ב) [בכת"י יונתן. וע" רש"ש], ג) בכת"י הכי האמר. ד) בכת"י רב נחמו קומנת, ד) בכנו יי דב מנתן בר ייבא א"ל שלמא למר שלמא למר וכ"ה במאירי וע" יעב"ץ, ה) לעיל לא:, ו) [ברכות יב. וע"ש מה שנרשם בלדו], ו) בכת"י נוסף: אידך, ה) נ״ל השלישים לך דוד ועמך בן ישי שלום שלום לך 3"5 (p . אמרי כו', **ט**) ברכות מ הגליון בברכות מ.], יא) פי הכלי שעושין בהן זימים,
יב) [ל"ל ובשמן רש"ש
בגמרא. ובר"ש מדוסיא ובמרומה מגיה של"ל והמהר"ם שיף אומר הול"ל ובזמים], יג) במ"א: כדרך ובזמים], יג) שאומר, יד) [דטהרות פ"ח ה"ג], טו) [ל"ל קתני. מוומה, יו) [לשיאות פית ה"ג], טו) [ל"ל קתני. רש"ל], טו) [דשביעית פ"ד לש לון מא [לשכ לוכי ה"ג], יו) [ל"ל חרוש וכן בסה"ד. רש"ל וע"ע בר"ש שביעית פ"ד מ"ג על דברי

תורה אור השלם בי מלכים ימלכו וְרוֹוְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק: יְרוֹוְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק: משלי ח טו מוֹרִנִם לְבְשָׁה אֶת.

ַעֶּמְשֵׁי רֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁים לְךְּ דְוִיד וְעִמְּךְ בֶּן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךְ וְשְׁלוֹם בראשי הגדוד:

דברי הימים א יב יט וְנְתַתִּי עֵשֶׂב בְּשְׂדְךְּ לְבָהֶמְתֶּהְ וְאָבַלְתְּ וְשָׂבָעְתָּ: דברים יא טו

גליון הש"ם גמ' רב חסרא מקדים ובו'. עי׳ ברכות דף ו ע״ב ובמהרש״ה ח״ה שם (ד״ה

מוסף רש"י

יקדים):

נותנת לה ואוכלת. אלמא שחשודה לגנוב משל ולהאכיל בעלה שאינה רגילה לא לאכול גזל ולח לחכול דבר שחינו מעושר חיישינן לשכחה, דעביד חינש דמינשי וחכיל מאי דיהבי ליה. אבל לחת לאחרים אי לאו דחשודה ורגילה בגזל לא מינשיא (חולין ו:). התם נמי מוריא. היתר לעלמה, מוריא. הימר נענמה, ואמרה תורא מדישיה מו הואיל ומסייעת אותה לא הויא גזל (שם). פלגאה. בעל מריבה שהיחה לו מריבה ב"ד כדאמרינן בפ"ה ולעיל ו) בני אדם העומדים עלי ובידי למוסרס למלכות, והוא היה גניבא כדמפרש

נוסנס לה. אלמא חשודה אשת עם הארץ לגנוב משל בעלה וליתן לחברתה: מוריא. מורה הוראת היתר לעלמה: העיד ר' יוסי כו'. ברייתה היה: הין עושין חלת עם החרץ בטהרה. עם החרץ שחמר לגבל חבר הפרש חלה מעיסתי ועשה אותה בטהרה לא ישמע לו שהרי

> כבר נטמאה כל העיסה ביד עם הארץ והכהן יסמוך על הגבל שהוא חבר ויהא סבור שהחלה טהורה: אבל עושין. תחילת העיסה בטהרה: בכפישה או באנחותה. כלים של בלאי חמתות ואין רגילים ליתן בהם עיסה וטומאה אין מקבלין: ואינו חושם. הגבל שמה יגע עם החרך בחלה ויטמאנה ולקמיה מפרש טעמא: ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה. לאחר שהפך זיתים לתתן לבית הבד אין מפרישים בדדים חבירים תרומה מהן לעשותן בטהרה לפי שכבר הוכשרו יה) במעטן ונטמאו והכהן סומך עליהם וסובר שהן טהורים: וטעמא מחי. שרו רבנן לחקולי בתרומה כי האי קולא דאיכא למיחש דלמא הדר נגע: דלח נפיש חגריה. ששכרו מועט לפיכך הוא עני ולריך למזונות: דלח שכיח. להשתכר כי אם משנה לשנה להכי לריך למזונות: דאמרינן. לאיים עליו: אם נגעת בה. ותטמאנה: הדרא לטיבלא. והוא אינו חשוד לאכול טבל שבמיתה: למקוני קמכוין. שהרי בא אללו לתקנה לו: מיכפת לא איכפת ליה. בתמיה: בשלמה החם. גבי חלה: איכא היכרא. שהניחה בכלים שאין עשויין להניח בהן עיסה ונזכר על שאיימנו עליו: מאי היכרא אים ליה. דלידכר: בכלי גללים. שאינן מהבלים טומאה דאי נגע בכלי לא מקבל טומאה ובעיסהים גופה אית ליה היכרא משום הני כלים שאינו רגיל להשתמש בהן ועם הארץ לא אחמור רבנן עליה כולי האי לשוייה כזב גמור לטמא במשא: בכלים של עמי החרץ. שחין מקבלין טומחה הראויים להשתמש בהן חבר: עודרין. חופרין: ואין כופלין. דהא דנותנים שלום לעובד כוכבים מפני דרכי שלום הוא דשרי ומשום דרכי שלום בחדא זימנא סגי: למימרא להו אחזוקו. כשאומרין יגי לעושי מלאכה :העוברים עליהם תחזקנה ידיכם אשרפא. אף הוא לשון חיזוק כמו אישרנוהי (כתובות דף כא.): שלמא למר. ולא היה מתכוין לברכו אלא לבו היה לרבו: השתא אחזוקי מחוקינן. ידיהם בדבורא בדבר האסור לישראל כגון עבודת שביעית: שוחלים בשלומן. כל ימות השנה מיבעיא: ליום אידם. ולא חיישינן דלמא אזיל ומודה: לא יכנס כו'. דכיון דאחשביה כולי האי דלמא אזיל ומודי: בר אוריין. בן תורה: פלגאה. חולק על החכמים שהיה

דין כדאמרי׳ בפרק קמא (לעיל דף ז.): הדרן עלך הניזקין

מצערו למר עוקבא שהיה אב בית

דאמר רוב עמי הארץ מעשרין הן שרי לסייע׳ א אף בזמן שהיא קבד א מיי פ״ח מהל׳ טהורה דהא בוררת קתני במתניתין ב ואי אפשר שלא תגע ומפ׳ ר״ת וכן ר״ח דחשת חבר טוחנת עם חשת עם החרץ חיירי בתבוחה של חבר ג ובתוספתאיי דקתנישו אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של

חבר בומן שאשת עם הארץ מחוקת עלמה בטומאה שאו היא נוהרת מליגע בתבואה ד אבל לא בזמן שהיא מחזקת עלמה טהורה שאינה נזהרת מליגע ומטמאה ורשב"א אומר אף בזמן שמחזקת עלמה בטומאה לא תטחון מפני שחברתה אשת עם הארץ אחר שסבורה שהיא טהורה נותנת לה ואוכלת והשתא פריך בפשיטות השתא מיגול גולה תבוחה של חשת חבר בע"כ חלופי מיבעיה: אין עושין חדת עם הארץ במהרה. פי' בקונטרס לפי שכבר נטמאה העיסה ביד ע״ה וכהן יסמוך על הגבל שהוא חבר ויהא סבור שהחלה טהורה ולפירושו אם יפריש ממקום אחר על אותה עיסה חלתו טהורה ונראה דבכל ענין אסור דכל עיקר לא התירו אלא כדי חייו ולא החירו אלא היכא שנוטל שכר מכל העיסה אבל משום שכר חלה גרידא משום ההיא פורתא לא

התירו דחיישינן דלמא נגע: ומניחה בכליו של חבר. נרחה

דלא נקט כפישא ואנחותא לפי שהן פשוטי כלי עץ ולא חזו לזימיס: אין עודרין עם העכו"ם בשביעית. והח דקחמר נפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) גבי כהן וחורש יכול לומר לו אגיסטון אני בתוכה לא כמו שפי׳ בקונטרס ח שכיר לנכרי דהא משמע הכא דאסור ולא מסתבר לחלק בין חנם לבשכר אלא מפר"ת " אגיסטון בקרקע שמקבלים מן המלך לפרוע כך וכך תבואה בשנה כדאמר התם לעיל מינה רבי ינאי מכריז פוקו וזרעו ארנונא בשביעית ושמא סכנת נפשות איכא אם לא יפרעו מס למלך אי נמי קסבר יש קנין לנכרי בארץ להפקיע משביעית אי נמי שביעית בזמן הזה דרבנן אע"ג דמדרבנן אסור לנכרי אחר גבי מלך התירו:

אשרתא. בירושלמישי איכא למאן דאמר דהיינו יי חרש בה טבאות ולבתר שמיטה נסיבא לה מינך ולישראל אמרינן יישר ואיכא למ"ד דלעכו"ם אמר יישר ולישראל שלום עליכם משמע דלכ"ע לעכו"ם אסור לומר שלום עליך ודלא כש"ם שלנו הכא דלא אסרינן לעובד כוכבים אלא כפילת שלום ונראה דלפי׳ הירושלמי דמחזיהים ידי נכרים בשביעית ושואלים בשלומם חדא מילתא היא שאומר לו חרש בה טבאות: שלמא למר. בקונטרס ולא היה מתכוין לברכו אלא לבו היה לרבו ול״ע שלא יהא בזה גונב דעת הבריות' ועל חנס פי׳ כן דלא קאמר אלא דאין כופלין לו שלום:

הדרן עלך הניזקין

בשהרה ונושל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ומעמא מאי א"ר יוחגן ימשום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דבדר וצריכא דאי אשמועינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל בדד דנפיש אגריה אימא לא ואי אשמועינן בדד משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא צריכא אמר מר נומל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע"ה לימול נומל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה ידאמרי ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא וליחוש דילמא לא איכפת ליה השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה אמר מר נומל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע"ה לימול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא הכא מאי היכרא אית ליה הדמנה ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה א"ה מאי איריא דחבר אפי' דעם הארץ נמי יה"נ קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין ידי עכו"ם בשביעית: מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב יאין עודרין עם העכו"ם בשביעית יואין כופלין שלום לעובד כוכבים יילא צריכא למימרא להו אחזוקו בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקו רב ששת אמר להו אשרתא: ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: • רב חסרא מקרים ויהיב להו שלמא רב ייכהנא א"ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן שואלין בשלומן מיבעיא אמר רב ייבא "לא נצרכא אלא ליום אידם

א. בכל ענין. תוס׳ חולין ו: ד״ה לשת. ב. והכא הא אסרינן בזמן שהיא טהורה. וליכא לאוקמי . ההיא בזמן שהיא טמאה ודלא כרשב״א. תוס׳ חולין ו: ד״ה אשת. ג. ו׳עם אשת ע״ה׳ דקתני מיירי תוס' הרא"ש. [ו]מסייעת לאשת חבר לטחון. הר"ם של חבר שאינה רוצה לטמאותו. הר״ש טהורה ואנן קיימא לן דרגדי לפרושים. ר"ש שס. 1. והקשו עליו בתוספות א״כ היכי קתני אין עושין בטהרה והאיך יעשה בטהרה אחר שנטמאת. רשב"א ועי׳ מהרש"א ומהר"ס שי״ף. ז. אפילו לא הוכשרו הפירות או אפילו לא נגע בהז ע״ה כלל יגע בה ויטמאנה. רשנ״ח. ח. [ב]לשון ראשון. מוס׳ ט. כפירש אחר שפירש בקונטרס משום ארנונה.

אסור לגנוב דעתן של

. בריות אפי׳ של עובדי

הדרן עלך הניזקין הגיזקין וגו' אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא וגו' אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי אמָר להו דאמר רב יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר יורוח לבשה את עמשי ראש השלישים יוגו' אמרי ליה לימעום מר מידי אמר להו הכי אמר יירב יהודה אמר רב יאסור לו לאדם ישימעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר יונתתי עשב בשדך לבהמתך וחדר ואכלת ושבעת:

דתניא לא יכנם אדם לביתו של עובד כוכבים

ביום אידם ויתן לו שלום 'מצאו בשוק נותן לו

בשפה רפה ובכובד ראש סרב הונא ורב

חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א"ל חד

לחבריה ניקום מקמיה ידבר אוריין הוא אמר

לו" ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו

לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא

עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבגן איקרו

מלכים אמר להו דכתיב יבי מלכים ימלוכו

הדרן עלך הניזקין